

Маніфест IFLA про Інтернет

Розбудовуємо кращий цифровий доступ разом з бібліотеками

2024

На думку бібліотек, Інтернет, орієнтований на людину, є гарантією дотримання прав людини та засобом її розвитку. Відстоювання фундаментальних прав на доступ до інформації та знань є відправною точкою. Щоб гарантувати ці права і реалізувати таке бачення Інтернету, ми повинні налагодити правильне управління. Це вимагатиме дій з боку осіб, які приймають рішення, та зацікавлених сторін на всіх рівнях, як в урядах, так і поза ними, включно з бібліотеками.

У цьому Маніфесті, 3-му виданні, хоча й повністю оновленому, визначено ключові принципи, які, на думку працівників бібліотечної сфери, повинні бути в основі рішень, що приймаються щодо Інтернету, а також викладено інформацію про власний внесок бібліотек.

1. Наше бачення для світу

Змістовний та універсальний зв'язок - це зв'язок, який захищає права та реалізує потенціал. Інтернет повинен об'єднувати суспільства та сприяти правам і автономії людей, щоб вони могли повноцінно і вільно брати участь у житті суспільства.

2. Наше бачення для бібліотек

Бібліотеки є важливою частиною інфраструктури цифрової інклюзії, від розроблення політики до надання послуг. Бібліотеки за своєю суттю є демократичним простором, який може розширити доступ до інформації для всіх, включно з тими, хто має обмежені цифрові можливості. Бібліотеки повинні й надалі залишатися партнерами сприяння розбудові взаємопов'язаних суспільств, які є сталими, підзвітними та орієнтованими на людину.

3. Разом будуємо Інтернет, орієнтований на людей

За. Для того, щоб Інтернет був по-справжньому орієнтованим на людей, необхідними є:

Свідоме використання Інтернету: Доступ до Інтернету - це не просто зручність, це засіб забезпечення свободи, розширення можливостей і розвитку в цифрову епоху. Кожен повинен мати доступ до Інтернету, що виходить за межі просто підключення; доступ як індивідуальний, так і колективний, з відповідною швидкістю, пристроями, доступністю та надійністю. Це необхідно для того, щоб насолоджуватися різноманітністю цифрового досвіду і можливостями, які він відкриває для навчання і розширення спроможностей. Різноманітні шляхи підключення до мережі - в тому числі через відкритий доступ - сприяють підвищенню стійкості та можуть допомогти повністю використати потенціал Інтернету.

Кваліфікація: Ефективне використання Інтернету вимагає навичок: від базової грамотності до більш складних технічних і критичних. Кожна людина на всіх етапах

життя повинна мати можливість набувати та оновлювати такі навички, щоб реалізувати потенціал Інтернету.

Поінформованість: Інтернет може бути корисним настільки, наскільки корисною є інформація та послуги, які в ньому можна знайти. Кожен повинен мати можливість знаходити потрібну йому інформацію в Інтернеті, мати до неї доступ, взаємодіяти з нею та застосовувати її на розумних умовах. Доступ до відповідного контенту повинен розглядатися як питання культурних прав; ключовим успіхом Інтернету стало те, що він дозволив поширити відкритий доступ, який є ключовим елементом Спільних знань.

Безпека: Кожна людина має право на безпеку, як онлайн, так і офлайн. Люди повинні мати можливість захистити свої персональні дані та бути захищеними від кіберзагроз і контенту, що вводить в оману. Вони заслуговують на захист свого приватного життя, запобігання несанкціонованому збиранню та неправомірному використанню їхніх персональних даних.

Інклюзія та повага: Кожна людина має право користуватися цифровим середовищем незалежно від свого місцезнаходження, переконань чи соціально-економічного статусу. Особливу увагу слід приділяти вразливим групам, а також високому рівню поваги та визнанню складних і різноманітних систем знань корінних народів, а також принципів деколонізації. Молодь слід забезпечити правами на доступ до інформації та інтелектуальну свободу.

Залученість: Інтернет за своєю суттю є інструментом для спілкування та обміну, і він повинен сприяти цьому. Він повинен об'єднувати людей, долаючи відстань і бар'єри, дозволяти їм робити більше, ніж вони могли б зробити поодиночі. У зв'язку з цим ми вважаємо, що люди повинні бути залучені до управління Інтернетом і мати можливість формувати його.

Зб. Важливо, що Інтернет не може реалізувати свій потенціал, коли він є:

Фрагментованим: Ключовою потенційною перевагою Інтернету є можливість доступу до даних, інформації, знань та ідей з усього світу. Це допомагає прискорити інновації, покращити взаєморозуміння та подолати географічні бар'єри. Ми не можемо допустити, щоб нескоординовані і суперечливі національні закони і правила призвели до розколу Інтернету.

Несправедливим: Інтернет і цифрові технології можуть бути головним рушієм прогресу, але коли ними користується лише частина людей, виникає ризик поглиблення розбіжностей. Дотримуючись логіки "не залишити нікого позаду", ми повинні боротися з політикою, бізнес-моделями і тенденціями, які сприяють цифровому виключенню.

Таким, що шкодить правам та розвитку людини: Інтернет має бути інструментом захисту та реалізації прав людини. Там, де він, а також політика, бізнес-моделі та практики, які його формують, підривають права на недоторканність приватного життя, інтелектуальну свободу та інші права без достатніх на те підстав, необхідно вживати заходів.

Суто комерційним: Хоча важливість комерційних гравців в онлайн-світі не можна заперечувати, Інтернет, де мають значення лише фінансові мотиви, швидше за все, не зможе бути корисним для всіх. Особливе занепокоєння викликає прагнення до домінування на ринку за рахунок альтернатив, а також поширення неправдивої

інформації та дезінформації як наслідок бізнес-моделей, орієнтованих на максимальне привернення уваги без урахування наслідків.

4. Уряди можуть досягти цього бачення шляхом

4а. Регулювання, яке є:

Скоординованим: Уряди з більшою ймовірністю зможуть протистояти потужності основних платформ, якщо діятимуть спільно. Крім того, скоординовані дії - найкращий спосіб уникнути фрагментації Інтернету. Це краще, ніж модель, коли уряди "змагаються в регулюванні", в результаті чого деякі країни стикаються з тиском впроваджувати правила, на які вони не мають жодного впливу.

Комплексним та орієнтованим на результат: Нам потрібен послідовний, наскрізний підхід до регулювання Інтернету. Цього можна досягти, якщо орієнтуватися на результат, а не на технологію, зосередившись на тому, як регулювання Інтернету може сприяти досягненню таких цілей, як інклюзія, освіта, інновації тощо. Наприклад, закони про авторське право повинні бути оновлені відповідно до цифрової епохи, щоб усунути непотрібні бар'єри, невизначеності та ризики, з якими стикаються бібліотеки при виконанні своєї місії.

Орієнтованим на людей та повагу до прав: Рішення, що приймаються щодо Інтернету та його функціонування, повинні повністю враховувати вплив на права людини. На додаток до активних зусиль, спрямованих на забезпечення прав через управління Інтернетом, необхідно також докладати зусиль для вирішення ситуацій, коли права опиняються під загрозою, наприклад, через порушення мережевого нейтралітету.

Розумним, пропорційним та доказовим: Для врегулювання потенційних правових конфліктів регулювання Інтернету має відповідати принципам розумності та пропорційності. Для цього дуже важливо, щоб рішення ґрунтувалися на доказах. Це особливо стосується нових технологій, таких як штучний інтелект.

Демократичним і спільним: З огляду на те, наскільки важливим є Інтернет для більшої частини нашого життя, а також для досягнення цілей сталого розвитку, регулювання повинно формуватися на демократичних принципах. Воно має бути розроблене прозоро і з гарантіями підзвітності. Зокрема, бібліотеки повинні бути представлені в усіх відповідних процесах прийняття рішень, враховуючи їхнє розуміння потреб користувачів і досвід в інформаційній етиці.

Підтримує громадські ініціативи та цифрові суспільні блага: Закони та нормативно-правові акти повинні забезпечувати достатній простір та підтримку ініціативам, що належать та очолюються громадами, таким як громадські мережі, платформи, наприклад, Вікіпедія, та ширші цифрові суспільні блага.

4б. Інвестування, що є:

Справедливим: Державні видатки відіграють ключову роль у подоланні бар'єрів, запуску та сприянні послугам й інфраструктурі, які не підтримуються приватним сектором. Це може допомогти подолати прогалини у навичках, впевненості та доступі до контенту.

Відповідним до місцевих умов: Хоча Інтернет є глобальним, взаємодія, яка визначає його вплив на життя людей, відбувається на місцевому рівні. Тому необхідно

інвестувати в те, щоб кожна громада могла максимально ефективно використовувати Інтернет відповідно до своїх потреб і пріоритетів.

Комплексним: Витрати на аспекти, пов'язані з Інтернетом, повинні відповідати викладеним вище принципам орієнтованого на людей Інтернету. Інвестиції у зв'язок повинні йти поряд з інвестиціями у навички, контент, кадрове забезпечення тощо. Зокрема, ми підтримуємо зусилля, спрямовані на забезпечення наявності та доступності різноманітного контенту - як оцифрованих бібліотечних фондів, так і нових ідей, досліджень і творчості.

Підтримує цифрові суспільні інфраструктури і цифрові суспільні блага: Різноманітні мережі, послуги і товари виконують ключову функцію в інтересах суспільства, і ми заохочуємо зусилля, спрямовані на їхню підтримку. Ми стверджуємо, що бібліотеки зазвичай діють як "помічники у доступі" до цих інфраструктур і послуг, а тому повинні бути частиною будь-якої розбудови потенціалу в цій сфері.

Оціненим: Для підтримки ефективного використання державного фінансування необхідно вимірювати вплив інвестицій, а також співпрацювати з бібліотеками та іншими громадськими інституціями для підтримки збирання даних.

5. Інклюзивне, засноване на правах людини інформаційне суспільство, яке підтримується бібліотеками, характеризується:

Стратегіями цифрової співпраці на основі потреб і контексту: Уряди повинні співпрацювати з бібліотеками у роботі над стратегіями цифрового партнерства. Вони повинні спиратися на досвід бібліотек у сфері доступу до інформації та зв'язків з громадянським суспільством на місцевому рівні, щоб створювати політику, яка відповідає місцевим умовам і забезпечує кращий доступ до інформації та громадянську участь в інформаційному суспільстві.

Підключенням наступного мільярду: Бібліотеки діють як опорні точки доступу для тих, хто не має можливості користуватися послугами. Вони надають безкоштовний доступ до Інтернету і пристроїв, а також виконують роль надійного каналу доступу до інформації для мільйонів людей в усьому світі. Коли бібліотеки отримують належне фінансування, вони стають центрами зв'язку для громад, реалізуючи ініціативи та програми, що сприяють доступу до інформації та знань.

Просуванням цифрової грамотності: Розвиток цифрових навичок людей (включно з критичним мисленням у цифровому середовищі) має важливе значення не лише для доступу до інформації та управління Інтернетом, а й для досягнення цілей сталого розвитку. Глобальна бібліотечна мережа, персонал та інфраструктура є величезною і відіграє ключову роль у зменшенні цифрового розриву та розвитку цифрових і міждисциплінарних навичок у громадах в усьому світі.

Покращенням політики та запобіжних заходів перед викликами ШІ: хоча ШІ має потенціал для розширення доступу до знань, він також може призвести до погіршення якості інформації через неточність, поширення дезінформації та дискримінаційних упереджень. Урядам та іншим суб'єктам слід співпрацювати з бібліотеками в просуванні розуміння нових технологій серед громадян і працюючих людей. Це включає, зокрема, підвищення обізнаності про переваги штучного інтелекту, а також усвідомлення його ризиків, соціальних і екологічних наслідків.

Покращенням доступу до електронного урядування та розвитку цифрової економіки: Бібліотеки є ключовими громадськими центрами, що пропонують громадам простір для доступу до державних ресурсів. Вони також пропонують контент, навчання та послуги підприємцям, мікро- та малому бізнесу. Ця діяльність, серед іншого, сприяє прискоренню цифрової економіки в країнах, що розвиваються.

Кращою цифровою інтеграцією країн з низьким рівнем доходу та вразливих груп населення: Бібліотеки відіграють важливу роль у просуванні прав вразливих людей і груп населення, зокрема на Глобальному Півдні. Їхні інклюзивні принципи гарантують, що люди з інвалідністю, з різним рівнем кваліфікації, з віддалених громад і з різним культурним походженням можуть повноцінно брати участь у цифровому просторі. Вони також захищають молодь як вразливу групу населення, яка потребує особливої охорони своїх прав на доступ до інформації, інтелектуальну свободу та недоторканність приватного життя відповідно до Конвенції ООН про права дитини (1989). Бібліотечні та інформаційні працівники також зобов'язуються дотримуватися такого бачення Інтернету, яке підтримує принципи деколонізації та визнає складність і суверенність систем знань корінних народів, аборигенів і "перших націй".

Багаторівневим партнерством та впливом: Поєднання персоналу, досвіду, підтримки та контенту, яке пропонують бібліотеки, може ефективно об'єднуватися з роботою інших зацікавлених сторін, щоб досягти більшого для орієнтованого на людей Інтернету, ніж будь-хто з них міг би зробити самотужки.

Затверджено Правлінням IFLA (серпень, 2024 р.).

Цей Маніфест буде переглядатися протягом двох років, щоб оцінити його виконання та перевірити його актуальність для розвитку дискусій про управління Інтернетом. Багато людей, волонтерів і секцій IFLA зробили свій внесок у створення цього документа. Ми хотіли б подякувати активним членам робочої групи з підготовки Маніфесту Едмунду Балнавесу, Рею Узвишину, Мартіну Вейду і Марії Лорето Пуга.

Особливу подяку висловлюємо регіональним відділенням, комітетам і секціям, які долучилися до роботи над документом, зокрема FAIFE, CLM, OSS, Секція інформаційних технологій, Секція з питань корінних народів, Секція публічних і міських бібліотек, Секція дітей і молоді, Секція мультикультурного населення та Секція інформаційної грамотності.